

КАФЕДРА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Фахова практика

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітньо-професійна програма

«Магістр»
В5 «Музичне мистецтво»
«Музичне мистецтво»
Балалайка, Гітара,
Домра, Цимбали

Курс	1-2
Семестр	2, 3

Статус

Обов'язкова

ECTS	3
Годин	90
Практичні	34
Самостійна робота	56

Форма контролю

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Матвійчук Любов Дмитрівна, доцентка, в. о. професорки, завідувачка кафедри народних інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
e-mail	domra.info@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу «Фахова практика» є професійна підготовка всебічно розвинутих, висококваліфікованих фахівців, які повинні оволодіти практичними вміннями та навичками професійного виконавства, необхідними для подальшої діяльності музиканта в якості артиста-соліста-інструменталіста, артиста оркестру, артиста ансамблю.

Предметом курсу «Фахова практика» є зміст та організація виконавської, зокрема, сольної, ансамблевої діяльності майбутнього викладача, артиста ансамблю, артиста оркестру.

Підготовка фахівців музично-виконавського профілю – одна з провідних функцій Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, що забезпечує виконання музики перед слухацькою аудиторією. За роки навчання у закладі вищої освіти студент повинен отримати навички не тільки бездоганно володіти інструментом, а вміти це винести на різноманітну аудиторію. Тому першочерговим завданням курсу виконавської практики є надання можливості студенту отримати кваліфікацію концертного виконавця, для участі у концертах, в період навчання та після закінченні академії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

-знати:

- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати творчі та інтерпретаційні проблеми виконання;
- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- принципи зібрання, систематизації, узагальнення та використання інформації і проведення наукових досліджень з фаху;
- принципи аранжування та перекладення нотної літератури з інших інструментів;

- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати завдання творчого, навчально-просвітницького, науково-дослідницького та методичного характеру.

-вміти:

- самостійно опановувати, переосмислювати та самовдосконалювати знання та вміння для професійної мобільності на ринку праці;
- формувати комунікативний простір у професійній сфері;
- розуміти зміст, форму та стиль музичного твору, відтворювати його художню концепцію
- володіти засобами виконавської виразності та технічною майстерністю
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах
- вивчати і розвивати кращі традиції виконавських шкіл
- поєднувати виконавську майстерність з виконавським осмисленням твору
- проводити музично-просвітницьку і критичну діяльність;
- редагувати та рецензувати тексти.

-мати навички:

- самостійної роботи;
- швидкого опанування незнайомих творів;
- читання з листа;
- побудування власної виконавської інтерпретації;
- професійної підготовки для виконання концертної програми на сцені.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН 9. Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

За роки навчання здобувач повинен навчитися не тільки бездоганно володіти інструментом, голосом, а вміти це винести на різноманітну аудиторію. Тому першочерговим завданням курсу виконавської практики є давати можливість студенту приймати участь у концертах.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

- Тема 1. Виявлення рівня професійної підготовки та творчих уявлень студента.
- Тема 2. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору на етапі його розбору.
- Тема 3. Робота над аплікатурою з метою досягнення артикуляційної та інтонаційної виразності звучання.
- Тема 4. Типовість та особливості форми твору, що вивчається.
- Тема 5. Специфіка виконання барокової доби.
- Тема 6. Виконавське втілення стилю, жанру та індивідуального художньо-образного змісту твору.
- Тема 7. Конкретні завдання для самостійного опрацювання студентом навичок раціонального та творчого відношення до вирішення конкретних виконавських задач.
- Тема 8. Робота над фактурою, як комплексом засобів музичної виразності.
- Тема 9. Активізація артистичних та творчих якостей студента, його особистого вкладу у виконання програми.
- Тема 10. Самостійне опрацювання (читання з листа) різних за стилями та жанрами творів.
- Тема 11. Виявлення специфіки комплексу засобів музичної виразності в сучасній музиці.
- Тема 12. Виховання у студента художнього смаку, естетичного відчуття, гармонічного поєднання інтелектуального та емоційного ставлення до виконавського процесу як необхідних умов для розкриття його творчої особистості, набуття осмисленої виконавської волі та невимушеної артистичності.
- Тема 13. Оволодіння культурою звуковидобування у сучасній музиці.
- Тема 14. Вміння визначити стильові особливості виконуваного твору.
- Тема 15. Вміння знаходити у звуковидобуванні виражальну специфіку та відповідні стилю рішення, розвиток тембральних уявлень.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Практичні заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль.

Викладач здійснює постійний контроль під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу, виявлення проблем та усунення недоліків. Перевірка самостійної роботи: академконцерт повторного репертуару у 2, 3 семестрах; підготовка концертної програми, складання репертуарної картки, пасивна виконавська практика: відвідування концертів.

Підсумковий контроль.

У третьому семестрі проводиться диференційований залік.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Практичні завдання	50
2.	Самостійна робота	40
3.	Залік	10
	Всього	100

Критерії оцінювання

Оцінка «відмінно» А (90–100) : студент розкрив свої природні виконавсько-сценічні дані: бездоганне виконання програми, яке демонструє оволодіння технічними і художньо-образними завданнями, відсутність будь-яких недоліків, переконлива інтерпретація найрізноманітніших стилів і жанрів, виявляє образно-художнє мислення, виконавську експресію і волю, точно передає драматургію твору.

Оцінка «добре» В (82–89) : студент достатньо розкрив свої виконавсько-сценічні дані, володіє технічними, художніми і артистичними прийомами виконання, досить майстерно володіє інструментом, виявляє образно-художнє мислення і виконавський темперамент.

Оцінка «добре» С (74–81): студент недосконало володіє технічними, художніми і артистичними прийомами виконання, невпевнено володіє інструментом, недостатньо виявляє образно-художнє мислення і виконавський темперамент.

Оцінка «задовільно» D (64–73): студент недостатньо добре володіє виконавсько-інтерпретаторськими навичками, має проблеми з опануванням окремими технічними складностями або вмінням швидкого, міцного і довготривалого запам'ятовування музичного твору.

Оцінка «задовільно» E (60–63): студент слабо володіє виконавськими навичками. Обмежений в технічних можливостях (в пасажній техніці).

Оцінка «незадовільно» (FX) 35-59: отримують студенти, які недостатньо розкрили свої виконавські можливості.

Оцінка «незадовільно» (F) 1-34: отримують студенти, які не відповідають жодному з вищезазначених критеріїв.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми

потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських конкурсах, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер класах. Відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК

У програмах фахових класів по інструментам (домра, балалайка, гітара, цимбали).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА :

Балалайка

1. Гайдено А. Народні інструменти у творчості митців харківської композиторської школи. Актуальні проблеми музичного і театрального мистецтва. Харків: ХДІМ, 2001. Вип. 3. С.49– 55.
2. Костогриз С. Виконавство на балалайці харківщини як складова українського музичного мистецтва» автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. Харків, 2017. 20 с.
3. Костогриз С. Балалайка у мистецтві України. Факти та фактори. Актуальні питання сучасного виконавського мистецтва на народних інструментах (кобза, домра, мандоліна, балалайка). Харків, 2017. С. 15–22.
4. Костогриз С. Жанрово-стильові пріоритети розвитку композиторської творчості для балалайки в Слобожанській Україні. Аспекти історичного музикознавства. Вип. XIII. Харків, 2018. С 87 – 100.
5. Лисенко М. В. Народні музичні інструменти на Україні / М. В. Лисенко. Київ: Мистецтво, 1955. 62 с.
6. Тростянський Є. Твори та обробки для балалайки у супроводі фортепіано та баяна. Нотне видання / Є. Тростянський. –Сєверодонецьк, 2007. 51 с.
7. Лошков Ю. Володимир Андрійович Комаренко. Харків: ХДАК, 2002. 113 с.
8. Москаленко В. Музичний твір як текст. Київське музикознавство. Київ, 2001. Вип. 7. С. 3–10.
9. Шемет Л. Народні інструменти в традиційно-побутовій культурі Слобідської України. Мистецтвознавство. Харків: ХДАК, 2015. С. 50–61.
10. Тростянський Є. Твори та обробки для балалайки у супроводі фортепіано та баяна [Нотне видання]. Київ, 2007. 51 с.

Гітара

1. Бортник Є. О. Струнний інструментарій Слобідської України / в минулому і сучасному. // У зб.: Музична Харківщина, 1992, / С. 191-205
2. Грищенко В. І. Методика організації та роботи підліткового класичного ансамблю гітаристів: автор. дисер.13.00.02. КНУКІМ.2003.16 с.
3. Доценко В. Подолання технічних труднощів у виконавській практиці гітариста (на прикладі концерту для гітари з оркестром №3 «Елегійний» Лео Брауера). Київ: ВІП, 2005. 168 с.
4. Жерздев О. В. Специфіка фактури у музиці для шестиструнної (класичної) гітари соло: автореферат дис....канд. миств. 17.00 03. Харків, 2011. 18 с.
5. Іванніков Т. П. Гітарна музика епохи постмодернізму // Гітара в Україні. 2012. №5. С. 44-46.
6. Михайленко Н., Фан Динь Тан. Справочник гітариста. К., 1998.
7. Михайленко М. П. Київська школа гри на гітарі // Часопис НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2010. № 1 (6). С. 47–50.
8. Ніколаєвська Ю. В. Харківська гітарна школа: таланти і час. Харків : Факт, 2017. 108 с.
9. Філатова Т. В. Гітарна музика Селсо Гаррідо-Лекки: сучасні проєкції перуанських традицій // Науковий Вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ, 2022. № 134. С. 139–154.
10. Філатова Т. В. Болівійська «музика вітру» в гітарній творчості: аспекти художнього втілення // Науковий Вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ, 2023.

Домра

1. Білоус В. Основи оволодіння технічною майстерністю музиканта-виконавця // Виконавське музикознавство / ред. М. А. Давидов Київ– Ніжин : Видавець М. Лисенко, 2015. С. 59–65.
2. Білоусова С. Виконавське інтонування на домрі // Українська культура. Минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб. / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов. Рівне : РДГУ, 2018. Вип. 28. С. 171–177.
3. Бортник Є. О. Струнний інструментарій Слобідської України в минулому і сучасному.// У зб.: Музична Харківщина, 1992, с. 191-205
4. Івко В. Техніка інструментального інтонування // Актуальні напрями розвитку академічного народно-інструментального мистецтва : матеріали Другої Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20–27 березня). Київ, 1998.С. 45–46.
5. Матвійчук Л. Методичні основи формування виконавської майстерності домриста: навч.пос. К.: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, 2000. 67 с.
6. Матвійчук Л. Школа майстерності кобзи ста: навч.пос. К.: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського 2005. 152 с.
7. Матвійчук Л. Основи ансамблевого виконавства: навч.метод.пос. Київ, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, 2008. 96 с.
8. Матвійчук Л. Домрове виконавство: Теорія і практика. Київ, 2017. електронна версія)
9. Матвійчук Л. Методологічні аспекти ансамблевого виконавства як складова домрового мистецтва // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ, 2014. Вип. 110. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnmau_2014_110_25

Цимбали

1. Агратіна Г. Українські цимбали – здобутки і проблеми / НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998.
2. Баран Т. Концертні цимбали: історико-теоретичний та виконавський підходи. Київ, 2003.
3. Григоренко А. З історії українських цимбалів /НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998.
4. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста. Муз. Україна, 1997.
5. Давидов М. Народно-інструментальна культура України / НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005.
6. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах/ НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005.
7. Давидов М. Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України /НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2008.
8. Ida Tarjani – Iozef Falka Cimbalom iskola. 1967 Editio Musika Budapest
9. Незовибатько О. Школа гри на українських цимбалах / К., Мистецтво, 1966.
10. Овчарчин В. Цимбалісти та їх історичний внесок у розвиток і становлення цимбалів в Україні /НМАУ ім.П.І.Чайковського, 1999.